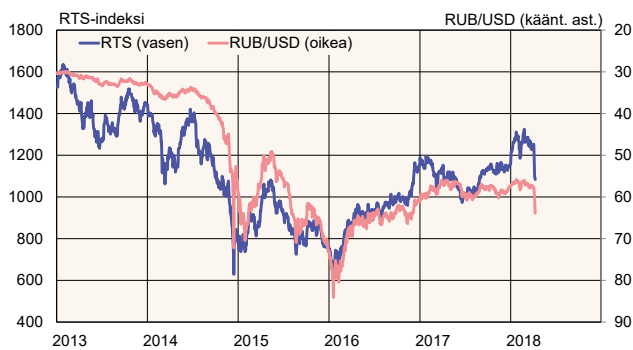

Venäjä

Venäjän markkinat myllerryksessä Yhdysvaltojen uusien pakotteiden jälkeen. Yhdysvallat lisäsi 6.4. pakotelistalleen 24 venäläistä liike- ja virkamiestä sekä 15 yritystä. Suuri osa yrityksistä on itsekin pakotelistalle joutuneen oligarkki Oleg Deripaskan omistamia kuten maailman suurimpiin alumiinintuottajiin kuuluva Rusal. Pakotteiden alaisiksi joutuneiden henkilöiden ja yritysten Yhdysvalloissa olevat varat jäädytetään ja amerikkalaisten toiminta niiden kanssa on yleisesti kielletty. Myös muut kuin amerikkalaiset voivat joutua pakotteiden kohteiksi, jos edesauttavat niiden merkittäviä liiketoimia.

Markkinareaktiot Venäjällä olivat aluksi voimakkaita, mutta sittemmin tilanne on hieman tasaantunut. Moskovan pörssi-indeksi RTS on pudonnut tällä viikolla 12 % ja rupla heikentynyt noin 10 % dollarin ja euron suhteen. Voimakkaimmin ovat kärsineet suoraan pakotteiden kohteeksi joutuneet pörssiyritykset, mutta myös monien muiden, kuten metalliyhtiöiden ja pankkien, osakekurssit laskivat Moskovassa selvästi. Viime viikon pakotteiden lisäksi markkinoita ovat hermostuttaneet Yhdysvalloissa esitetty lakialoite Venäjän valtionvelkaan kohdistuvista pakotteista sekä Venäjän ja Yhdysvaltojen välisten jännitteiden kiristyminen Syyriassa. Hermostuneisuus markkinoilla jatkunee lähipäivinä, mutta ilman uusia ongelmia tilanne rauhoittunee.

Venäjän pörssi-indeksi RTS ja ruplan dollarikurssi

Lähde: Macrobond.

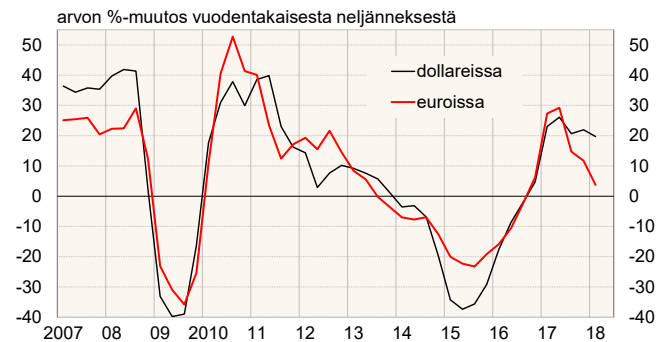
Venäjän tuonnin elpyminen hidastunut, yksityisen pääoman virta ulos hieman lisääntynyt. Tavara- ja palvelutuonti kasvoi vuoden ensimmäisellä neljänneksellä vuotta aiemmasta 20 % dollareissa, joka on Venäjän ulkomaankaupan ja maksutaseen tilastointivaluutta. Euroissa tuontimenot lisääntyivät vain noin 4 %, sillä euron kurssi dollariin nähden on vahvistunut vuodentakaisesta harvinaisen paljon. Tavaratuonti lisääntyi hieman hitaammin kuin palvelujen tuonti, johon sisältyvä venäläisten matkailumenojen kasvu oli hidastumisestaan huolimatta euroissa 14 %.

Venäjän tavara- ja palveluviennin tulot nousivat dollareissa 20 %, mutta euroissa vain muutaman prosentin. Tähän

tahtiin kasvoivat tavaraviennin tulot sekä kokonaisuutena että erikseen energiaviennin ja muun viennin osalta. Vaihrotaseen ylijäämä nousi vuositasolla noin 2,5 prosenttiin BKT:stä.

Pääoman nettovirta yrityssektorilta ulkomaille lisääntyi ensineljänneksellä kasvettuaan hieman jo viime vuoden toisella puoliskolla. Lukuun ottamatta Venäjälle tulleita suoria sijoituksia pääomaa virtasi ulos yrityssektorin kaikkien keskeisten ulkomaisten velka- ja saatavaerien puitteissa.

Venäjän tavara- ja palvelutuonin menojen kehitys

Lähde: Venäjän keskuspankki.

Venäjän maakaasutuotanto kasvoi reippaasti viime vuonna. Venäjä tuotti viime vuonna maakaasua 690 mrd. m³ (sis. liitännäiskaasun) ja tuotanto kasvoi 8 % supistuttuaan kolme vuotta. Kaasun tuotannon kehitys määräytyy pitkälti kysynnän mukaan rajallisten varastointimahdollisuuksien vuoksi. Viime vuonna kysyntää tuki sekä kotimaisen talouden elpyminen että viennin reipas kasvu. Venäjän talousministeriö odottaa kaasun tuotannon supistuvan tänä vuonna hieman ja kasvavan 1–2 % vuodessa 2019–2020.

Venäjä on maailman toiseksi suurin maakaasun tuottaja Yhdysvaltojen jälkeen vajaan viidenneksen osuudella globaalista tuotannosta. Valtaosa eli noin 90 % Venäjän kaasusta tuotetaan edelleen Jamalin Nenetsien autonomisessa piirikunnassa ja siellä sijaitsee myös suuri osa Venäjän kaasuvarannoista. Nesteytettyä kaasua eli LNG:tä tuotetaan Sahalinilla sekä Jamalin niemimaalla ja sen yhteenlaskettu tuotantokapasiteetti on tällä hetkellä noin 15 milj. tonnia (20 mrd. m³), mikä vastaa 5 % globaalista LNG-tuotannosta.

Venäjän maakaasun tuotannosta noin kolmannes menee vientiin ja maakaasu on yksi Venäjän keskeisimmistä vientituotteista, vaikka ei läheskään yhtä tärkeä kuin öljy. Viime vuonna Venäjä sai kaasuvientituloja runsaat 40 mrd. dollaria (öljystä ja öljytuotteista yli 150 mrd. dollaria), mikä vastasi 11 % koko tavaravientituloista.

Valtaosa Venäjän maakaasun viennistä kuljetetaan edelleen putkia pitkin ja viennistä noin kaksi kolmannesta menee EU-maihin. Muita suurimpia markkinoita ovat Turkki ja Valko-Venäjä. Venäjän LNG-tuotanto taas viedään pääosin Itä-Aasiaan, jonne ei vielä mene Venäjältä kaasuputkia. Venäjältä Kiinaan rakennettavan Siperian Voima -putken on määrä valmistua vuoden 2019 lopussa.

Kiina

Presidentti Xi lupasi aikaisempaan tapaan uudistuksia ja avoimempaa pääsyä Kiinan markkinoille. Boao Forumissa Kiinassa tiistaina (10.4.) pitämässään puheessa presidentti Xi Jinping lupasi odotetusti, että maa jatkaa avautumista. Kiina katsoo sen ja muiden maiden hyötyneen Kiinan vuosikymmeniä jatkuneesta avautumisesta ja avautumisen jatkuminen on tärkeää myös tulevaisuudessa. Vaikka Xi ei suoraan maininnut Yhdysvaltojen ja Kiinan kauppasuhteiden viimeaikaista kärjistymistä, puhe viestitti siitä, että Kiina on vastaamassa presidentti Trumpin esittämiin huoliin.

Puheessaan Xi lupasi Kiinan toteuttavan tämän vuoden aikana marraskuussa ilmoitetut rahoitusmarkkinoiden avaamistoimet, jotka pitävät sisällään ulkomaista omistusta koskevien rajoitusten poistamisen pankki- ja rahoitusalan yrityksiltä. Ulkomaisten vakuutusyhtiöiden toiminnan vapauttamista nopeutetaan. Teollisuuden puolella Kiina helpottaa auto-, lentokoneiteollisuutta ja laivanrakennusta koskevia ulkomaista omistusosuutta koskevia rajoituksia ”niin nopeasti kuin mahdollista”. Näillä aloilla ulkomaiset yritykset on toistaiseksi pakotettu yhteisyritysten perustamiseen kiinalaisyri-tysten kanssa ehtona sille, että yritykset pääsevät Kiinan markkinoille. Kiina aikoo myös alentaa joidenkin tuontitar-voiden tulleja. Näihin tavaroihin lukeutuvat erityisesti autot, joiden tuontitullit ovat tällä hetkellä 25 %.

Kiinaan tehtäviä ulkomaisia investointeja on tarkoitus helpottaa tarkentamalla listaa (negative list), joka määrittelee toimialat, joilla ulkomaisia investointeja rajoitetaan ja joille vaaditaan erityislupa. Muita investointeja kohdeltaisiin kuten kotimaisia investointeja eikä etukäteislupaa vaadittaisi.

Yhdysvaltojen näkyvästi esille nostamiin tekijänoikeusrikkomuksiin Kiina tarttuu avaamalla uudelleen valtion tekijänoikeustoimiston ja koventamalla tekijänoikeusrikkomuk- sista annettavia rangaistuksia. Kiina pyrkii myös nopeuttamaan liittymistä WTO:n julkisten hankintojen sopimukseen, mihin se sitoutui vuonna 2001 liittyessään WTO:hon.

Useimmat presidentti Xin esittämät reformit ovat olleet esillä jo aikaisemmin, mutta toimeenpanovaiheeseen asti ei ole päästy. Yhdysvallat ilmoitti olevansa tyytyväinen Xin linjauksiin, mutta vaatii näyttöjä toimeenpanosta. EU:n kauppakamari Kiinassa on samoilla linjoilla ja perää yksityiskohtaisempaa tietoa linjausten merkityksen arvioimiseksi. Tiedot siitä, käyvätkö Kiina ja Yhdysvallat jo neuvotteluja tilanteen ratkaisemiseksi, ovat ristiriitaiset.

Kiina aloitti juanmääräisten öljyfutuuri-kaupan Shanghaiin johdannaispörssissä. Kiina nousi viime vuonna Yhdysvaltojen ohi maailman suurimmaksi öljyn- tuojaksi, ja jo kauan suunnitteilla olleet juanmääräiset öljyfu- tuurit lanseerattiin Shanghaissa maaliskuun lopulla. Öljyfu- tuurit ovat kiinalaisista johdannaisista ensimmäiset, joilla kansainväliset sijoittajat voivat käydä vapaasti kauppaa.

Öljy on perinteisesti hinnoiteltu maailmanmarkkinoilla Yhdysvaltojen dollareissa ja viiteöljyalaatuna käytetään pää- asiassa Euroopassa ja Yhdysvalloissa paljon käytettyjä öljy- laatuja (WTI New Yorkissa ja Brent Lontoossa). Nyt käynnis- tynyt juanmääräinen futuurikauppa antaa mahdollisuuden saada viitehinta myös aasialaisten öljynjalostajien eniten käyttämille laaduille. Kiinalaiset yritykset voivat johdannais- ten avulla saada kustannushyötyjä ja suojautua tehokkaam- min hintamuutoksilta. Samalla pyritään vahvistamaan juan- nin kansainvälistymistä. Reutersin mukaan futuurikauppa on myös ensiaskeleksi Kiinan pyrkimyksissä tehdä juanista kel- vollinen öljykauppojen maksuvaluutta dollarin rinnalle.

Ensimmäisten sijoittajien joukossa oli kiinalaisten lisäksi myös kansainvälisiä toimijoita mm. Sveitsistä ja Yhdysval- loista. Juanmääräisten öljyfutuuri-kaupan houkuttelevuutta mää- rittää paljolti juanin kansainvälinen käyttö, mikä vaatisi pää- omarajoitusten höllentämistä. Erinäiset kaupankäynnin ra- joitukset ja pääoman liikkuvuuden esteet ovat tähän asti te- hokkaasti rajoittaneet ulkomaisten sijoittajien halua osallis- tua Kiinan arvopaperimarkkinoille.

Kiina pyrkii lisäämään soijan tuotantoa. Kiina ostaa kaksi kolmasosaa maailmanmarkkinoilla myytävistä soijapa- vuista. Soijalla tyydytetään keskeinen osa Kiinan tuotan- toeläinten proteiiniintarpeesta, ja kotimainen tuotanto kattaa vain pienen osan soijan kysynnästä. Nykyisen viisivuotis- suunnitelman 2016–2020 tavoitteena on vähentää Kiinan riippuvuutta tuontisoi- jasta kannustamalla maanviljelijöitä tuottamaan enemmän soijapapua maissin kustannuksella. Vuoteen 2020 mennessä maissin viljelypinta-alan halutaan laskevan 13 % vuoden 2015 tasosta ja soijapavun viljelyalan kasvavan 40 %.

Kiinassa maissista on ollut ylituotantoa, sillä aiemmin käytössä ollut maissin takuuhinta oli niin korkea, että se kan- nusti maanviljelijöitä maissinviljelyyn kysynnästä riippu- matta. Soijanviljelyä kannustetaan nykyään etenkin merkit- tävillä viljelytuilla. Myös tuontitullien käyttämistä soijanvil- jelyn lisäämiseksi on spekuloitu, sillä ne nostaisivat kotimai- sia tuottajahintoja. Yli kolmannes Kiinan tuontisoi- jasta tulee Yhdysvalloista, ja maiden välisten kauppakiistojen kärjisty- essä Kiina onkin väläytellyt 25 prosentin tulleja Yhdysval- loista tuotavalle soijalle. Soijaan kohdistuvat tuontirajoituk- set haittaisivat kuitenkin lihantuotantoa ja kiihdyttäisivät in- flaatiota, sillä kolmannes Kiinan tuonnista tulee Yhdysval- loista. Näin suurta määrää on vaikea korvata tuonnilla muista maista. Suurin osa soijapapujen tuonnista on kiinalaisten eikä enää monikansallisten yritysten käsissä.

Vuonna 2017 soijapapujen tuotanto kasvoi 12 % ja mais- sin tuotanto laski noin -2 %. Soijapavun tuontivolyymi kasvoi kuitenkin noin 14 %, kun taas maissin tuonti laski lähes -11 %. Tämän vuoden näkymiä sotkee kauppasodan uhka ja sen vai- kutus soijan ja maissin hintaan.

Suurin osa maataloustuotteiden takuuhinnoista on pois- tettu, mutta vehnällä ja riisillä ne ovat vielä käytössä.